

A MUNKA

XVI. évfolyam, 33. szám.

Ara 16 fillér

Salgótarján, 1938 augusztus hó 13

Szent István.

Írta: KOPPÁNY ISTVÁN.

Halálának kilencszázéves fordulóján, nagy megrázkódtatásaink és megaláztatásaink közepette, most újra bizalommal és hűséggel járulunk a nagy, a szent és jó király eszménye elé mi, mai magyarok, ahogyan eleje járultak Magyarországon sok régi szenvedése és baja között a régi magyarok is, szép könyörgésekben és imákban esdően oltalmát és közbenjárását országunk számára. A katolikus egyház a kegyes és jó királyt ünnepli benne, az Egyház jötevőjét, püspökségek, apátságok, templomok, iskolák alapítóját, szegények és elcsúszottak jötevőjét és Róma hű és alázatos fiát, aki új vidékekre terjesztette ki a római egyház főségét és a római pápa fősége alá helyezte nemzetünket. Az egész magyar népnek emlékezése Szent István felé szintén kapcsolatos ezzel a visszaemlékezéssel, ahogy a katolikus egyház hódol a szent király emlékezetére előtt: mert a kereszténység által lett nyugati nemzet a magyar nép, a kereszténység ovtá meg a szétszűléstől és a pusztulástól, mely sors mind elérte keleti és pogánynak maradt testvéreinket, a hunokat s az avarokat. De ünnepeljük ezzel együtt Szent Istvánban a nagy és erős, kemény országépítőt is, kinek erélye és szervező tehetsége okozta egyedül azt, hogy fennmaradhattunk és hogy a Duna folyása mellett, a Kárpátok hegyláncjai között megélhetett a magyar s élhetett nem szolgáló életet, de magához méltó szép életet.

Szent István király alapította meg a magyar államot s mindannyian élvezzük ennek az alapításnak eredményeit, — de Szent István király egyuttal keresztény államot is alapított — s egy pillanatra sem szabad elfelednünk ennek a magyar államnak keresztény jellegét. Kereszténység és magyarság Szent István király példája nyomán lettek egyek fölbonthatatlanul; nem lehetünk ettől fogva magyarok és jó magyarok anélkül, hogy keresztények legyünk.

Jó most felidézni a nagy és szent király emlékezetét, mint ahogyan mindig jó visszagondolni az elmúlt régi idők felé jelen szorongatásaink közepett. A magyar nép ma is folytonos veszélyek között él s ilyenkor csak jól eshet neki a mult példáira való bátorító visszaemlékezés. Nagy viharok és válságok korbácsoltak végig rajtunk s ahogyan a természet viharai is öreg fákat csavarnak ki kegyetlenül gyökereitől a földből és végigrontanak a gyanútlan mezőkön, úgy rontottak végig rajtunk a legkülönbözőbb csapások, földhöz verték a magyar népet és kiforgatták régi gyökereit. Ilyenkor, mikor még ő sem ocsudtunk a közeli bajokból és éreznünk kell, hogy máris új bajok és veszedelmek vároznak mindenfelől reánk, jól esik visszagondolnunk az ősek példáira,

Kölcsey.

„Ha valaha volt, ki az önzés szűk körén tüllemelkedve, célul csak nemzete javát, eszközül lelke egész erejét vevé; ha valaha ember, egész pályáját átfutva, tisztán jut céljához egy megbukás nyomát nem hordva ünnepi köntösén: ez Kölcsey vala, érdemes, hogy a kor, melylyért fáradozott, homlokára tűzze a borostyánt; biztos; hogy a jövő kor, mely annyszor megváltoztatja a jelen ítéletét, itt nem fog letörni egy levelet is az érdemlett koszoruból.” Eötvös József báró 1839 nov. 24-én az Akadémia Kölcsey emlékünnepeken elmondott beszédéből idéztem e sorokat, amikor Kölcsey halála óta még alig tizenöt hónap telt el. Mert a jövő kor, ő „nem változtatta meg ítéletét róla s egy levelet sem tört le koszorujából”, mégis engedte egyéb érdemeit elhalványítani nagy műve: a Himnusz által. Mert a Himnusz örök fénye beárnyozta ugyan a szerző nevét, de homályos burát vont a személy körül. Innen van az, hogy Kölcseynek a mult század harmadik negyedétől fogva alig van irodalma, kortársain kívül alig találunk a későbbi irónemzedék tollából róla szóló hosszabb tanulmányokat, méltatásokat.

Kortársa: Szemere Bertalan mintha a jövőbe látott volna, amikor a róla írt megemlékezésben így jellemezte: „a híres ember olyanból válik, kinek a gondviselés mindent megad, a nagy ember olyanból, kitől mindent megtagad. A maradék előtt, — így mond — tanubizonyoságot tehetek arról, hogy pályám hosszán csak egy nagy embert láttam, s az Kölcsey volt, csak egy nagy, bár pusztán és alacsony sirhalmon könnyeztem, s ez a Kölcsey sirhalma volt. Hogy azonban — folytatta Szemere — ama dicsőségből, mit lángelme és polgári pálya ad, teljes mértékben részesüljön, neki más hazában s más körülmények között kellett volna születnie. Jól érezte ő ezt s azért soha sem is akart feltűnni lángoszlopként; mely magának is ragyog, midőn egy népet vezérel, hanem benső teljességre, erkölcsi tökéletességre törekvők és célja vala nem fénylőnek találni a világ, de tisztának a lelkiismeret által. S bevégez a roppant munkát. Feljutott az erkölcsi nagyságra. Ezért az ő legszebb s legigazibb neve ez: nagy ember! Itt állt ő tetőpontján. Feje mellől csak a glória hiányzott.”

Igen! A glóriát, mint egy varázslatot elvonta tőle egy vers, mely aztal, hogy véletlenül megzenésítették s egy nemzet hivatalos himnuszává emelték, kapta ezt a nagy bővülő erőt, mely a belőle kiáradó sugarakkal önmagát any-

nyire körülvetítette, hogy azzal el tudta homályosítani, háttérbe szorítani alkotójának azt a fényességét, mellyel őt többi munkájából és alkotásából kiáradó sugárkévek körülvilágították.

Most, amidőn halálának százszázadik évfordulója alkalmából a világ bármely táján lakó összes magyarok megünnepeljük, próbáljuk meg megismerni őt éppen ezen alkotásán, a Himnuszon keresztül.

Mindannyian magyarok, akik a Himnusz megzenésítését, 1845 óta, hat éves korunktól fogva áhitattal és lendülettel énekeltük, természetesen annyira beidégtettük magunkba azt a tudatot, hogy ennél szebb dal és szöveg nem létezhet a világon, hogy nem is igen latolgattuk: vajjon a vers szépi-e a dallamot, vagy a dallam magasztosítja a szöveget? Megtanultuk ugyan az iskolában az egész költeményt s mint ritkán használtat, az első versszakon kívül a versszakot lassan lassan az élet buja-baja, gondja kiszorította az agycelláinkból. Most, a centenárius előestéjén döbbenünk rá, hogy a legtöbbet elfelejtettük nemzeti imádságunkat s pirulva állapítjuk meg, hogy kisebb-nagyobb magánkönyvtárunkban felhalmozott mindenfajta irodalom és álirodalom között a Himnusz szövegét nem találjuk, sőt még imádságos könyveinkben sem fordul elő. Ki kell nyitnunk agyunkban a cellácska ajtaját, kihordanunk belőle az évek, évtizedek óta benne felhalmozott lomokat, egy kis erőltetéssel, elmososodva, beporosodva kell kihozunk a napvilágra, s kiterítve magunk elé úgy olvasnunk, hogy a műből megismerhessük a művészt.

Az első versszakban látjuk a költeményt, amint imádkozni készül fajtájáért. Maga elé idézi Isten képét s látásától küzd a szavakkal. Ének emeli karjait, kér és panaszkodik s a végén kifakad, szinte vádol: *Megbűnhötte már e nép — A multat s jövődőt!* Megvádolja Istent, hogy a jövőért is büntet.

A költemény azonban ennél a vádoló szavaknál kezd ivelni fölfele s ami az első versszak első hat sorában a tulzsfaltság miatt még bukdácsolás, a másodikban már egyenes, méltóságos szavak nyúlás. A költő itt már ünnepélyesen széttekint: messze a történelmi távlatba: *Őseinket felhozád* — és magasan: a — *Kárpát szent bérce*... Majd látjuk a végtelen síkságokat, halljuk a két folyó zúgását s a dombok-völgyek, lankások váltakozásában a történelmi idők képeinek távlatait. Járunk a Tiszahát kalászos rónaságán, iszunk „nektárt Tokaj szőlő-

vesszejéből” s amint elkalandozunk a hegyek koszorúza várak között, messze messze a ködös homályból egyszerre felcsillan előttünk a bécsi Szent István templomtornyának aranykeresztje: — *S nyögte Mátyás bus hadát — Bécsnek büszke vára.*

Elkomorul a láthatár, villámok cikáznak rabló mongol nyilak alakjában, vihar tombol három versszakon át, szél süvit, jégeső vágja a sziklát a barlang körül, melyből hiába tekint ki a magyar, nem lát mást, mint: *Vérőzön lábainál — S lángtenger felette.* — A költemény itt éri el tetőpontját, a fűsiketítő orkán, zaj már nem folytatódhat tovább, fel kell hogy váltsa a csend, mely borzasztóbb a szörnyűséges vérzivatarnál: *Halálhőrgés, siralom — Zajlik már helyettek.* S az isszonyatos idegrázkódtatás végső akkordjaként megindulnak az enyhet hozó könyvek: *Kínzó rabság könnyje hull — Árvaunk hő szeméből.*

A képzelt szárnyai összecsukódnak, hazaérkezünk. Itt vagyunk a mindenkori jelenben. Lelkünkben a viharzás elcsitul, a halotti csendben mellünk ima utáni vágyakozásának zihálását halljuk csupán. Lassan s szinte öntudatlanul kulcsolódik össze a kezünk, szemünk feltekint az égre s ajkunkról felcsendül a zsoltosma:

*Szánd meg Isten a magyart,
Kit vések hányának,
Nyujts feléje védő kart
Tengeren kinjában.
Balsors a' kit régen tép,
Hozz rá vig esztendő,
Megbűnhötte már e nép
A multat s jövődőt!*

Vissza kell térnem Szemere megállapításához: *nagy ember volt!* Nemcsak költő, de látnok is! Amire a magyarság csak a század végén jött rá, ő azt már halálának évében, a Himnusz megírása utáni tizenöt évre tudta. Minél jobban elmerülök élettörténetének olvasásába, annál inkább látom, hogy a magyar sorsnak mekkora nagy hordozója volt. Reformokat hirdetett: a hivatalos fórum hazaárulónak, nemzetgyalázonnak nyilvánította. Jobbágyait felszabadította, azok halálából ellene lázadnak. S amikor temetik, koporsóját kövel dobálja meg a nép, melynek helyzetjavításáért küzdött. Magyar sors, hogy néhány kortársán kívül század utáni nemzedék érti csak meg. És mégis hálásnak kell lennünk annak a kornak, mert leginkább neki köszönhetjük azt, amit a magyarságról tudunk. Ez a kor, ha nem is követte a reformokat követelő szót, de felfigyelt rá, megértette és továbbadta.

S hálások lehetünk főleg annak a kornak azért, mert egy irodalmi remekművet fogadott el nemzeti imánknak. (—ány.)

akik itt országot teremtettek, magyar országot teremtettek és emberi igazságos országot tartottak fenn, mint ahogy a hadba vonuló férfi is odagondol szüntelenül szeretteire.

A történelem és a sors bajai között meg kellett tanulnunk, hogy önmagunktól nem birunk elszakadni; az ember is olyan, mint a fa, melyet gyökerek kötnek az otthoni talajba s onnét lehetetlen kiszakadnia, ahogy lehetetlen élnie is más földben. Az ember és az ország, az ember és a történelem, a tegnap és a ma kapcsolatai elszakíthatatlanok. Előttünk még ismeretlen a jövő, de elköltöznék máris a temetők, ahol apáink s elődeink megszámlálhatatlan nemzedékei nyugszanak. Belőlük s belőlünk alakult a magyar történelem, a multat senki sem vetkőzheti le. A nagy és a szent királyok, a hősök, az országépítők, és országfenntartók, a törökverő vezérek és

a magyar szabadság harcosai épp úgy jelentik ezt a magyar történelmet, mint a néma és emlékeztető temetők. A nemzetek és népek sorsa megszakíthatatlan folytonosságban vonul a multból a jelen felé s minden nép történetének, minden nép életének és sorsának megvannak a maga külön törvényei. Törvények, melyeket a nagy ősök és szent és bátor királyok épp úgy meghatároztak, mint a szegény falusi temetők halottjai. Eből a törvényszerűségből elszakadnunk nem lehet, a népet ősei hagyományai épp úgy eleve elkötelezik, mint a termő és folyton ujitó és ujló anyaföld.

Igy emlékeztet Szent István királyra egész Magyarországon. Ott áll ő történelmi hagyományaink élén s belőle, az ő erejéből és alapításából fakad a mi életünk. A mindennapi, egyszerű magyar ember munkája épp úgy az ő dicsőségét hirdeti, mint akármilyen más

alkotás. Miközben Szent István királyra emlékezünk, érezzük: ez az emlékezés nem véletlen, avagy alkalmoszerű, nem mesterséges és gépies, de szívünkben fakadó, mert olyanok vagyunk, mi szétszakadozott és marakodó magyarok a nagy és szent királyra való emlékezés közben, mint amilyen a szétfutott és újra összejött család az öreg apa küszöbén.

Szent István király nemcsak országot alapított s nemcsak jó, bölcs és szent keresztény király volt, de egyuttal családalapító. Tőle eredünk mindannyian, magyarok, nem csupán vér szerint, de lélek szerint is. Sokan vannak, kik később kerültek ebbe a nagy családba és mégis hű fiak; vannak, kik tán közben hűtlenné is lettek, de azért az ebbe a családba való tartozásuk mégsem volt nyomtalan. Ahogyan az országoknak s népeknek megvannak a maguk külön törvényei és életfeltételei, úgy van-

nak külön-külön ilyen iratlan erkölcsi és emberi törvényeik a családoknak is, melyek eleve kötelezők és melyekbe nem szólhatnak bele idegenek.

Mert Szent István király olyan Magyarországot alapított, mely különböző törvényeiben, szerkezetében, hivatásában az akkori (és a mai) Európa valamennyi országától. Keresztény és európai ország volt ez, de más, de különálló és minden kereszténység és nyugatiság mellett mégis elsősorban magyar. Ma szeretik tudatlan és kőtagos emberek magyartalansággal és idegenpártolással megvádolni a nagy és szent király emlékeztét. De minden vádak ellen beszédes bizonyosság maga a magyar nép és maga Magyarország, ahogyan annyi veszélyes évszázadon át fennmaradt. S ha Szent István király keresztény Magyarország nem lett volna eléggé magyar, bizonyára maga a magyar nép sem gondolt volna a nagy és szent királyra akkora kegyelettel és hűséges szeretettel. Kilencszáz éven át épen élt ez a szeretet s a középkori magyarok nem csupán könyörgéseikben fordultak Szent István király felé, de töle vezették le jogi és társadalmi intézményeinket is. Falvak szerettek hivatkozni rá, hogy a Szent Király alapításai és a Szent Királytól nyerték szabadságaikat. Majd meg mikor a török szaggatta az országot, máig is a nép ajkán élő énekekben könyörögtek a „magyarok tündöklő csillaga” s „országunk istápjá” után.

Szent István király minden tette, egész politikája a magyarság üdvét és ügyét szolgálta s nem csupán azt érte el, hogy itt, a Duna mellett, a népek e zivataros és veszélyes országátja mellett tanyát verhettünk, de elérte azt is, hogy az általa megerősített Magyarország olyan hatalom lett a többi európai népek között, amely felé tisztelettel tekintett mindenki s amely hatalomra, mi sorsüldözött és méltatlan unokák hasztalan törekedünk.

Szent István király erős politikus volt, erős és kemény király is, ki valóban erélyesen verte le az ellenszegülőket, a pogányokat, a lázadókat, kik vonakodtak meghajolni hatalma és a kereszténység fensége előtt. Erős kézzel kellett levernie a kereszténység ellenfeleit, még ha épp olyan ősi magyarok is lettek légyen, mint amilyen volt ő maga: mert csak keresztény ország és keresztény nép állhatott meg itt, Európában s a történelem igazságtévése neki ad föltétlenül igazat, nem vádlóinak. Azok az emberek, akik eléggé magyartalanul és kereszténytelenül elrugaszkodnak manapság kemény szívvvel és érteni nem akaró aggyal Szent István király emlékeztétől, elfelejtik és úgy tesszik: szándékosan is felejtetni akarják, hogy Szent István király mást s másként nem is tehetett, mint ahogy cselekedett.

A magyar kereszténység is gyökeresen magyar termék volt, minden idegen hatásmenküli s nem volt soha szükségünk reá, hogy idegen hatalmak közvetítsék sorsunkat Európa és Róma felé. Szent István király e bölcs és okos tétével elvette az ürügyet minden idegen hódítás elől s később utódai bátran álltak és vallották a hitet és valóságot: Magyarország önálló, egyenrangú tagja az európai

és keresztény népek társaságának, nem hűbéres nép és állam, de szabad és független hatalom. S hogy így szabadságunkat és függetlenségünket minden idegen terjeszkedés ellen megóvhattuk már eleve is, ezt elsősorban Szent István királynak köszönhetjük: mert ő rakta le az önjogú, szabad magyar állam alapjait. Ő tanított meg reá: mint igyekezzünk magunk kialakítani intézményeinket, politikai gondolatainkat, minden idegen hatástól, idegen és külföldi hódításvágytól és erőszaktól függetlenül s mégis mindig eltanulva, megnézve és fölhasználva azt, ami a külföldi népeknél okos és hasznosítható a magyar viszonyok között is.

De, hogy ezt a tanítást már önmaga is megvalósíthatta és utódaira s az egész magyar népre örökül hagyhatta Szent István király, azt ő maga is a kereszténység segítségének köszönhetette volt. A kereszténység vezetett be Európába és a művelt népek társaságába s a kereszténység is tartott fenn: mert éreztük magunkon is az isteni utmutatást, mely minden idegen törekvéstől is megvédelmezett: nincs följobb — vagy alábbvalóbb ember és nemzet Isten előtt, Isten előtt minden ember és minden nemzet egyenlő!

Ezek a történelmi igazságok a feszítő erői azoknak a sorozatos ünnepeknek is manapság, melyeket a magyarság itthon és mindenütt, ahol csak él, rendez a nagy és szent király emlékeztetére. Ebből a tisztelet, hála és kegyelet sugalta ünnepségből veszi ki méltó részét Salgótarján megyei város és környékének társadalma is, amikor augusztus 13-án, szombaton este, a Salgótarjáni Balassa Bálint Társaság által megrendezett Szent István király és a Nemzeti imádság gényuszának, Kölcsey Ferencnek centenáris, magasatos ünnepélyén majd részt vesz. S ha majd ezen ünnepség kezdetekor a Szent Imre hegyi kálvária három keresztjét és

Nagymagyarország trianoni sirját jelképező barlangot fényözön önti el s felsir, felzokog önnét a tárogató mélabus hangján a „Boldog-asszony anyánk”, ha majd százhatvan magyar dalos ajkát elhagyja az „Ah hol vagy magyarok tündöklő csillaga” szentistváni könyörgés s ha az ünnepség végén harangok zugása közben feljajdul Kölcsey: Nemzeti imája: akkor gondoljuk át mégegyszer a fentebb elsorolt történelmi igazságokat s fogadjuk meg, hogy ezeket az igazságokat s ezeket a szentistváni elveket továbbra is hiven megőrizzük s a Szent Király eszméitől nem tántorodunk el soha bármilyen kecsegtető kílátásokért sem!

Meghívó.

A Salgótarjáni Balassa Bálint Társaság, Salgótarján megyei város felkérésére f. hó 13-án (szombaton) este fél 9 órai kezdettel a város főterén Szent István emlékünnepélyt rendez és az ünnepséggel kapcsolatban áldoz a centenáris magyar himnusz gényuszának, — Kölcsey Ferenc emlékének is.

Mikor erről Salgótarján város és környéke nagyérdemű közönségét értesítjük, egyben tisztelettel meghívjuk, hogy az emlékünnepélyen résztvenni sziveskedjék. Egyesületek, intézmények felvonulása lehetőleg zászlók alatt, zárt rendekben. A zászlótartók az emelvény mellett helyezkednek el. Akik az ünnepély alatt ülni óhajtanak, azok számára 200 drb. szék fog állani rendelkezésre 1 pengős jegyváltás ellenében, mely bevételből az ünnepség készíadásainak megtérülésére számítunk.

Az ünnepi beszédet dr. Vilmon Gyula r. tag mondja. Kölcsey Ferencről Röder Alfréd r. tag tart megemlékezést, a himnuszot Koltay Imre r. tag szavalja. Közreműködik a salgótarjáni dalárdák 160 tagú egyesített férfikara, Ursutz József, Csanády Miklós, Vilezsál Richárd és Vilezsál Antal karnagyok vezénylete alatt, a bányaze-

Lábbadozó betegek

gyógyulását nagy mértékben siettet, ha a kimerült testet napjában többször, de legalábbis este elalvás előtt és reggel felébredés után, valódi

Diana sósborszesszel

lemossuk, bedörzsöljük. Lázás állapotban a Diana-sósborszesszel befröcsentett vires borogatások hűsítő és üdítő hatása nagy könnyebbséget okoz. A Diana-sósborszessz szaga felüldíti a betegszoba levegőjét és páráinak belégzése tisztítja és felszabadítja a légzőszerveket.

Próba-palack ára 64 fill.
Kis (eredeti) palack ára . . . 1.10 P
Közép (családi) palack ára . . 3.20 P
Nagy (óriási) palack ára . . . 5.90 P

nekar és Molnár Pál tárogató szőlőval.

Az ünnepi évfordulón, itt a csonka végeken mi is idézni akarjuk Szent István országépítő szellemét. Méltó keretben akarunk áldozni első nagy Királyunk emlékének, hitvallást téve törhetetlen magyarságunk mellett, ezért minden igaz magyart szeretettel hívunk és várunk!

Az ünnepség napján kérjük a házakat fellobogózni s este az ünnepség tartamára az ablakokat a lehetőség szerint kivilágítani.

Hazafias üdvözléssel:

Koltay Imre Dr. Vilmon Gyula
titkár s. k. elnök s. k.

"A MUNKA" TÁRCAJA

Beatrix.

Irta: Kisigmándi Géza.

— Nézd harmatos tubarózsám —
suttogta mámorosan — ez az én hatalmam titka: Huszezer talpig fellegyverezt és tökéletesen kiképzett vitéz. A világ legjobb és állandóan fegyverben levő serege.

Utolsó szavait már elnyelte az udvarról felcsattant rivalgás. A rengeteg hadi nép most fedezte fel urát és a tűz mellől felugrálva harsogta:

— Vivat Matthias rex! — Vivat regina Beatrix!

Száraz venyigét dobtak a hunyó parázsa és pillanatok alatt felcsapott a rőt láng a derengő éjszakában. A márvány palota sima falain megcsuszott a rivalgás és visszhangosan belefuródott a budai hegyekbe.

A nápolyi király gyönyörűsége leányát meglepte ez a nem várt ünneplés. Csak állt a sárgán erezett fehér könyöklőn és még azt sem vette észre, amikor az ura gyengéden átölelte.

— Hűvösödik, menjünk vissza a terembe — mondta halkan és már meg is indultak befelé.

A hosszú asztal mellett ültek az ország nagyjai. János, az öreg veszprémi püspök, aki még az öreg Hunyadi János egyik legvittebb alvezére volt, ékes latin szavakkal magyarázta a mellette iszorgáló olasz tudósnak, hogy a kereszténységet fenyegető veszedelem megszűnt, mert Mátyás király hadvezető lángesze megállította a szultán hadait.

A király ellemerőn bölintott hűséges híve felé, mert az imént is csak azért

kísérte ki új hitvesét a könyöklőre, hogy elhessegesse homlokáról az aggodalom barázdáit. Az a vén Bonfini, aki már gyakorta azt se tudja, mit motyog fogatlan szájával, arról elmélkedett, hogy rettentő veszedelem szakadhat egész nyugatra, ha véletlenül megtorpan Hollós Mátyás parádés, félelmetes hada.

— Reverendissime megfélemedezik arról — ellenkezett ismét — hogy csak a mult évben jutott el a török Nagyváradig.

Erre a nem várt kijelentésre kifutott a vér az aznap érkezett nápolyi menyecske arcából és úgy remegett a feje, hogy szinte szikrázott a sok elrejtett gyémánt fekete hajában. Riadt tekintetéből mindenki kiolvashatta félelmét. Azt mondták neki, hogy a világ leghatalmasabb királyának lesz a felesége és ime, mit beszél az öreg olasz Bonfini?

— Alig száz rabló ha portyázott akkor az országban — vetette oda a király indulatosan. — Nem szeretem, ha rémeket látnak. Kinizsi uramnak egy tizedese hánt el, az egész garázda bandával.

— Én csak azt mondom, — toldotta meg a hófehér szakállu Magyar Balázs nádorispán — hogy a mi életünkben török sereg már nem teszi a lábát magyar földre.

Erre már összekoccantak a kupák. Az apródok nesztelen léptekkel töltöttek. Csak a fali gyertyák sercegése borzolta fel a csendet. A király kedvetlen volt. Szeme szurósan kereste Bonfini megnyult orrát, mintha rá akart volna ütni. Kinizsi Pál a törökverő bálvány, megérezte ura indulatát és kedvesen dörmögő hangján megszólalt:

— Bonfini uram addig közhölte az esztét a tudomány kövén, amíg a kard-

jából csak a csupasz markolat maradt.

Erre aután mindenki elmosolyodott. Az ajtóban megjelent István diák. Megbiccentette fejét, megpengette kobzát és halkan énekelni kezdett:

— Ejhaj! — kismadár a fészkek mindig vidám,
Turbékol a párod.
Napsütésben megélték, ringó ágon megfértek.
Hej, gilice madár, kis gilice madár...

A szépséges királyné tágra nyílt szemmel bámulta a diákot, akinek öntudatos és uri magatartásából hányzott a szolgai alázatosság.

— Lovas hadnagy Kinizsi uram seregében — világosította fel az ura, majd intett a dalosnak: — Másikat hadnagy!

— Akinek ellopták a szívét,
Akinek ellopták mindenét,
Jártában-keltében nincs nyugta,
Keresi, ki tőle ellopta
A szívét, mindenét...

A tiszta csengő hang még ott bujkált a márványoszlopok között, amikor a király suttogva fordította olaszra a virágéneket.

— Gyönyörűl lelkendezett a menyecske. — Megtanulok magyarul én is.

Az urak megéjeneztek érte. De János püspök felállt.

— A virrasztó elkialtotta az éjfélt. Agnus tibi Domine gratias... elmondta az asztaliimádságot, azután bucsuzkodni kezdtek. Ki-ki szerencsét kívánt az új párnak. Amikor a királyné Bonfini kézcsókját fogadta, megint csak ráncba szaladt a gond alabástrom tisztaságu homlokán...

— Már bent volt az új pár a csodálatosan szép ágyasházban, amikor izgatott beszélgetés szűrődött be a vastag falazónyegen.

Szent István hetében keresse fel az ország egyetlen zogora gyára, a **MUSICA**

BEMUTATÓTERMEIT
Bpest, VII. Erzsébet körút 43. (Royal)
Hatalmas választék új és használt hangszere-
ben gyári garanciával. Egyes hangszerepéldányok
ünnepi hétre leszállított áron.
Könnyített fizetési feltételek. Váltó, kezelési
költség nincs!
Gyárunk szexuálclójas kispláninó, hét oktáv
angol szerkezet, teljes hangterjedelem.
KÉRJEN DIJMENTES AJÁNLATOT!

Uj Mohács előtt...

Irta: vitéz Pál Imréné.

Szánt a magyar Mohács földjén
És ahogy szánt és ahogy vet,
Baljóslatu nyugati szél
Borolja az ősi földet.

Minden kapu tárva-nyitva;
Csel, veszély, baj fenyegetnek...
Árva magyar merre tartson?
Napnyugatnak?... Napkeletnek?...

Védőbástya amig kellett,
Botorul envérét ontva
Testvér, testvér ellen küzdött,
Kereszt roskadt a félholdra.

Pedig ha az Ur nevében
Összefogtak volna ketten,
Európa nyögött volna
Török-Magyar félelemben.

Magyar sors és magyar átok:
Hogyha villog ősi kardja,
Nem a maga bőrét félti...
Más helyett is odatartja.

„Kell a kezem?... Itt a karom!”
Kell a karom?... No, ki kérte?”
„Kell az élet?... Egy életem,
Nem reszket a szívem érte.”

Ezerötszázhuszonhatban,
Csele-patak véres habja
Szilaj kedvvel tajtékzott a
Gyászos török diadalra.

Temető lett a sik mező:
Magyar hősök temetője...
Jó szomszédok, rossz szomszédok
Vettek-e részt belőle?

Hasznokot ha volt belőle,
Eszmélték-e néha rája,
Hogy a magyar mire gondol,
Mikor Mohács földjét szántja.

Minden kapu tárva-nyitva;
Csel, veszély, baj fenyegetnek...
Árva magyar merre tartson?
Napnyugatnak?... Napkeletnek?...

— Király-urunkkal kell beszélnem —
libegte valaki — ne ellenkezzél öcsém,
én ugys bemegyek hozzá.

A király széthúzza a függőnyt. Csap-
zott haju, férfiarcon táncolt a gyertya
fénye.

— Köszöntlek nagyuram, köszönt-
lek nagyasszonyom! — biccentette meg
fejét a jövevény.

— Isten hozott Dóczi Ferenc! —
nyújtotta feléje kezét a király felvidulya.

— Mi hírrel jöttél Sabácból?

— Királyom bocsánatodat kérem,
hogy így törtem rád ágyasházad küszö-
bén. Ot ló dőlt ki alattam két nap alatt,
megsemm tudtam hamarabb érkezni. Tönkre
vertük a törököket. Jó ezért levágtuk az
öcsém, két dandárnyit meg rabul
ejtettünk.

Királyával egyenlő férfiként beszélt,
de az olasz menyecske előtt már féltéredre
ereszkedett.

— Szépséges királyné asszonyunk —
fordította latinra a szót — nászajándékul
fogadd el tőlünk végvári vitézekől ezt a
négy lófarkas, félholdas török kopját. Tűz
oda a nyoszolyád végébe és ha ránézel
jusszon eszedbe, hogy magyarok vigyáz-
zák az álmodat.

A kemény kapitány megcsókolta a
parányi kezét. A meglepett király még
szóhoz sem jutott, amikor eltűnt a sző-
nyeg hasadékaiban.

A nápolyi királyleány pedig odasi-
mult a hatalmas magyar király széles
melléhez. Nem tudott szólni, de a szeme
ragyogása és odaadó szemérmessége min-
dent elárult.

— Te vagy álmaim dicsőséges királyja
— Harmatos tubarózsám...

Hirek és különfélek

Életkor többlet.

Tavaly báró Korányi Sándortól ol-
vastam egy tanulmányt az átlagos em-
beri életkornak husz évvel való meghosz-
szabodásáról, most ismét Mr. Arlington ame-
rikai egyet. tanár frissen irt tanulmányáról
olvastam, ki már harminc esztendővel való
meghosszabbodást bizonyít. Sem okunk,
sem jogunk nincs ahhoz, hogy kételked-
jünk ezen megállapításokban, különösen
az olyan nagy tudós mint br. Korányi
állításában s csak hálával fogadhatjuk ezt
az ajándékot, hálával a Teremtő iránt,
aki mintha így akarna bennünket kárpo-
tolni az elmúlt husz és egynéhány esz-
tendő szenvedéséért. Ha erre gondolunk,
áhitatos borzongással érezzük, mint erő-
södik meg hitünk a földöntuli igazságban.

De ezért arra is gondolhatunk kissé,
mit is csinálhatnánk ezzel a husz-harminc
esztendő esztendővel, amely így a maga
átlagosságában nem az enyém, nem a tié-
d, nem az övé, hanem a miénk, mind-
annyiunké. Mert ha így van, az egész
emberiségnek kell okosan sáfárkodnia ez-
zel a két-három évtizednyi „ráérő idővel”
amely hiányzott az életéből.

Mit csinált az emberiség azzal a
negyvenéves átlaggal, amely eddig osztály-
része volt? Játsozott, tanult, dolgozott, szó-
rakozott, háborút viselt, betegeskedett,
így mult el az élet, amely igazán oly
rövid volt, hogy nem ért rá a jóságra.

Most azonban, hogy Isten próbára
tesz bennünket és végtelen irgalmában
husz-harminc évi átlaggal meghosszabbítja
azt a rövid szabadságidőt, amelyet szüle-
tés és halál között e földön töltünk. Hogy
azt, ami bennünk a legistenibb, kissé
jobban ápoljuk: a szeretetet. Ezzel már
nagyon is tartozunk egymásnak, de még job-
ban tartozunk a Teremtőnek, aki ime, szen-
vedéseink jutalmául, hosszabb élettel kár-
pótol bennünket és bizonyára számontartja,
hogyan sáfárkodunk ezzel az ajándékkal.

Ha minden ember, külön-külön és
egyénenként, életének csak egy parányi
részét áldozza a jóságra, akkor ez leg-
alább annyit apaszt a földi szenvedések
tengeréből, mint amennyivel a husz-har-
minc év az életkor szintjét emeli. (—any.)

**Ascher Oszkár irodalmi elő-
adójestje.** A nagy magyar városokban
megtartott sikeres előadó-körutján, As-
cher Oszkár, a rádió európai híró előadó-
művésze f. hó 16-án, kedd este fél 9
órai kezdettel, a Pannónia-szálló nagy
termében, Salgótarjánban is megtartja
irodalmi és művészi élményt jelentő szav-
alóestjét. Az est keretében fellépnek
Kelen Dóra, Vigszínház drámai művész-
nője és Klausner Eta hangversenyénekese-
nő. Műsorán a magyar és külföldi iroda-
lom legzebb igazgyöngyei szerepelnek;
Vörösmarty, Arany, Petőfi, Móra, Gár-
donyi, Ady, Kosztolányi és Karinthy,
valamint a „Krétakör” és a „Néma Le-
vente” drámai jelenetei.

Gimnáziumunk értesítője. A
salgótarjáni dr. Chorin Ferenc gimnázium
(IV. osztálytól VIII. osztályig reálgimnázium)
ezidén is gazdag tartalmú értesítőt
bocsátott ki az elmúlt 1937/38. tanévről.
Az értesítő elején találjuk Péntes Zoltán
tanár 27 oldalra terjedő pedagógiai ta-
nulmányát „Oravázlatok a kezdő algebrából”
címen, mely irányelvül szolgálhat a
legújabb módosított gimnáziumi tanterv
szerinti algebra tanításhoz. Nagyon dic-
séretes módon beszámolt az értesítő az
elmúlt tanév történetéről, a 16 tagu ta-
nárkar munkaköréről, társadalmi és iro-
dalmi munkásságáról, az intézet önkép-
zőköri- és sportéletéről, valamint a jó-
léti intézményeiről. Öt oldalon statisztika-
i adatokkal általános képet nyújt a
252 tanuló származási, vallási, nyelvi
elosztódásáról, a kiváló tanulmányi elő-
menetről. Osztályonként és tanulónként
közli az érdemsorozatot, a kiadott jutal-
mákat és ösztöndíjakat, a szertárak,
könyvtárak gyarapodását, továbbá az
érettségi vizsgálatok lefolyását és ked-
vező eredményét. Végül tájékoztatót
nyújt a jövő tanévre vonatkozólag. A
86 oldal terjedelmű és kimerítő tartamu
értesítő összeállítása dr. Szabó Lajos
igazgató mindenre kiterjedő figyelmét és
ügyeszeretét dicséri. (—dny.)

Bátorozott szoba kiadó. Cim
Szűcs patika.

A falu titkár ura.

Uj ember tűnik fel rövidesen a
magyar falvak és tanyák világában, hogy
a megvalósuláshoz közelebb segítse azo-
kat az elgondolásokat, amelyek az uj idők
uj céljainak elérésével akarják megjaví-
tani a sokat szenvedett ország eddig
meglehetősen elhanyagolt néprétegének
sorsát. Mert nem elég, szépen kigondolt
és történelmi alapokon nyugvó törvénye-
ket alkotni, nincs semmi értelme se an-
nak, hogy ha a törvény csak holt betű
marad, a cél pedig lassan homályosodik
és belevész a napi gondok jajszavas te-
metőjébe.

A keresztény és nemzeti eszme alap-
ján álló magyar kormányok már nem egy
olyan intézkedéssel lepték meg Európát,
amely gondolkodóba ejtette a gazdagabb
és állítólag műveltebb nemzetek vezetőit
is. Most megint egy magyar útjáról fog-
nak beszélni idehaza és külföldön, mert
az Imrédy-kormány szigorúan ellenőriz-
teti, hogy miképpen tartják meg a mun-
kabérre és munkaidőre vonatkozó tör-
vényt, nem akarja, hogy csak a nagyobb
szervezettséggel rendelkező gyári munkás
élvezhesse keservesen megkeresett pén-
zének előnyeit, hanem az a falusi és ta-
nyai munkás is közelebb jusson az em-
beri élethez, akire eddig csak a magyar
munkaadó felebaráti szeretete örködött,
de a mult évszázad szabad versenyében
gyámoltalan egyedülvalóságában szabad
préda-keppen dolgozott nem egyszer ide-
gen célok elérésének megkönnyítéséért.

A gyermek és az asszony, a gyá-
moltalan öreg és tehetetlen beteg gond-
jait megosztó zöld keresztos nővér már
élő és szeretett valósággá vált. Ugyan
ilyenné alakul rövidesen az az egyetem
végzett ifju is, aki a községi jegyző fel-
ügyelete mellett ügyel majd arra, hogy
korával járó mozgékonytágát kihasználva
meghalljon minden panaszt, meglásson
minden felesleges verejtéket és ott álljon
a nép mellett, amikor segíteni kell rajta.
Ennél szebb és magyarázó feladatot nem
is kívánhat a szociális érzésű, tanult ma-
gyar ifju, mert eddig az volt a baj, hogy
csak elméletileg foglalkoztak a nem vá-
rosiak magyar néppel, amely nem egy
esetben szinte idegen testként és megér-
tetlenül élte külön életét a nagyobb vá-
rosok és községek szokásaitól és élet-
módjától eltérően. Ezt az úrt fogja kitöl-
teni az az ezer ifju, aki a falu titkáráként
fog működni.

Hirschgyár melletti 327 □-öles
telek eladó, részben is; érdeklődni For-
gács-utca 56 szám alatt.

**Állami Gépjárművezetőképző
Tanfolyam.** Az Állami gépjárművezető-
képző (sofför) tanfolyam a m. kir. Tech-
nológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (Bu-
dapest, VII., József körút 6.) IX. 5-én este
fél 7 órakor nyílik meg. Beírás és a fel-
vételhez szükséges űrlapok kiadása na-
ponta d.e. 10—12 óra között az igazga-
tósági irodában.

**Felvétel a Márta Diákotthon-
ba.** A budapesti IX. Liliom-utca 13 sz.
alatti Márta Matador Diákotthonban meg-
üresedett helyekre az 1938—39. tanévre
szóló felvételi kérvények augusztus 25 ig
beadhatók. Pályázhatnak oly szegénysorsu,
példás viseletű és jó előmenetelű egye-
temi és főiskolai hallgatók, akik tanulmá-
nyaikat Budapesten végzik. A szobák
2—6 személyesek. A város közepén az
egyetemhez közelfekvő szép kertés ott-
honban, — ahol külön tanuló, társalgó
és fogadószoba, fürdő, zuhanyozó, fűtés
és gázrezsóhasználat, tornaszor és telefon
szolgálik a hallgatók kényelmét, — a
bentlakás díjtalan. Bővebb felvilágosítást
készséggel nyújt postán is (bélyeges válasz-
boríték mellékelendő) az otthon igazgatója.
Személyesen reggel 8-9 óra között lehet
érdeklődni (telefonon: 13-77-49).

**Buzabemutató és kiállítás Szé-
kesfehérváron.** Augusztus 19-én nyí-
lik meg Székesfehérvárott és 28 napig
tart a Fehérvármegyei Gazdasági Egye-
sület rendezésében a mezőgazdasági ki-
állítás bemutatója. 524 féle buza kerül
bemutatásra a kiállításon, amelynek ke-
retében szakszerű előadások is lesznek.
Igen nagy érdeklődés mutatkozik máris
a kiállítás iránt.

Tökéletes mosás
tisztább
fehéremű
Kevesebb munka
Kis pénrrért
mert olcsóbb lett a
Persil
csomagja 30 fillér
Nagy csomag 54 fillér

SPORT

NOSE—Ujlaki FC 2:1 (0:0)

Nagy sportesemény volt vasárnap,
7-én, Nagybatonyban (a Nemzeti Sport
keddi számában, a „Vidéki eredmények”
rovatának első helyén olvasható) a
„Nagybatony—Ujlaki” Egyesült Iparmű-
vek RT-nak két labdarúgó csapata, az
Ujlaki Football Club (Budapesti LASz II.
oszt.) és a Nagybatony—bányatelepi Ol-
vasó és Sport Egylet (Északmagyaror-
szági LASz II. oszt.) mérkőzése.

Száz főnyi szurkoló tábor érkezett
filléresgyorson Nagybatonyba, hogy szem-
tanuja legyen a testvéregyesületek ba-
rátságos mérkőzésének.

A vendégek, Nagybatony sporttár-
sadalmaival karöltve, a helybeli iparvas-
uton Szorospatakra (a szénbánya közelébe)
rándultak ki, ahol cigánymuzsika mellett
pompásan érezték magukat.

Délután 4 órakor, először az Ujlaki
FC női kézilabdázó együttese üdvözölte
a sporttelepet övező szépszámu közön-
séget, majd az UFC és a NOSE labda-
rugói álltak fel egymással derékszíjot al-
kotva a pálya közepén. Laun Ottó, a
NOSE ü. v. elnöke, tolmácsolta: Bort-
nyák István m. kir. bányaugyi tanácsos-
bányaigazgató és vitéz Sallay Sándor bá-
nyagondnok, a NOSE fővédnökének, ill.
elnökének üdvözlőit és szívből jövő kö-
szöntővel kísérve, egylete színeiből álló
(zöld piros) zászlót nyújtott át az Ujlaki
FC vezetőjének. A fővárosiak vezetője
az óbudai egyesület kék-fehér emlékszá-
lóját adta át viszonzásul és válaszában,
megköszönte azt a magyaros vendégse-
reletet, amelyben Nagybatonyban része-
sültek és azt a nagy barátságot, amelyet
Nagybatonyban való tartózkodásuk alatt ki-
vétel nélkül mindenki részéről tapasztaltak.

Majd fényképezés következett.
A mérkőzés Gyurcsik, II. foku játéke-
vező sipjelére, fél 5 kor vette kezdetét. Az I.
félidőben — két szurkolótábor lelkes buz-
ditására — sokat támadott ugyan mindkét
csapat, de gólt egyik sem ért el.

A mérkőzés 15 percig tartó szüne-
tében az Ujlaki FC női kézilabdázó együt-
tese bemutatott játszottak hatalmas siker-
rel. Majd ujból a férfiak mérték össze
erejüket. A II. félidő 18. percében Se-
bestyén, az UFC kitűnő centercsatára,
nagyszerű támadás eredményeképpen há-
lőba talál. A gól felvillanyozza a hazai
csapatot és a 26. percben Tari átadásá-
ból Székely kiegyenlít. Röviddel utána
a NOSE megszerzi a győzelmet jelentő
dugót is, ugyancsak Székely révén.

A szép, nívós, a fair play szellemé-
ben lejátszott mérkőzést Gyurcsik játéke-
vezető nagyszerűen vezette, mindkét fél
teljes megelégedésére.

A nagyszámu vendégcsopórt szép em-
lékkel gazdagodva és Nagybatonynak felelt-
hetetlen ünnepnapot szerezve, az este 7-
kor induló filléresgyorssal visszautazott Bpestre,

